

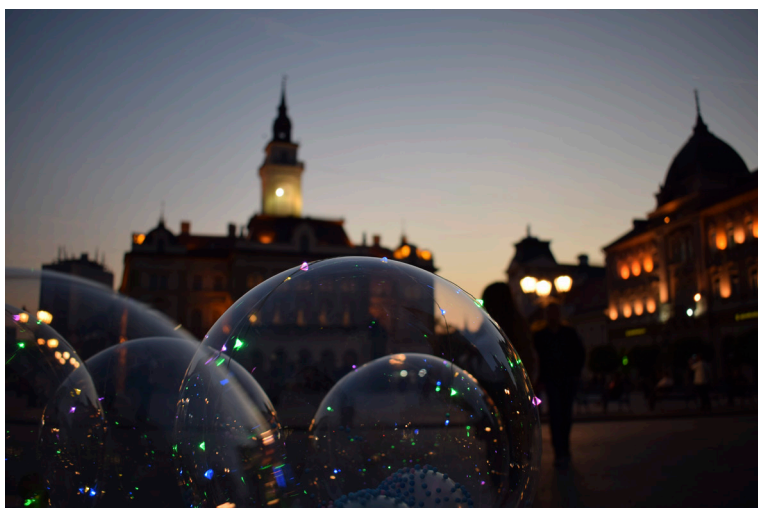

ТЕМА IV

---

4. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ ЕСЕЈ

Јелена Контић, Кругови

ТШ Милева Марић Ајнштајн, Нови Сад

Ментор: проф. Александра Дрљача

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

БРАНКО МИЉКОВИЋ ИЛИ ПОЕЗИЈА УМА

Прва наџрага 4. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

„Тражио сам самог себе”, казао је Хераклит. Човек, у сталном напору за спознајом и откривањем света, покушава да се суочи са својом суштином, да продре до есенције, која је можда скривена у ватри, води, ваздуху и земљи. Је ли тамо пуно или празно? Или је можда баш ту окосница дијалектичке борбе супротности универзума, која је заправо само шири вид или одраз наше унутарње сталне борбе са собом? Време је наш једини прави непријатељ. Њему се супротстављамо свешћу и заборавом, а не пређашњим искуством и надом, ватром чији пламен, попут песме, нема сопствено време.

Бритком мишљу, заоденутом у плашт херметичне неосимболистичке али и надреалистичке поетике, ступио је на лирску позорницу Бранко Миљковић, „принц песника” и „Орфејев двојник”, филозоф и есејиста, критичар, преводилац, ватрено се у буктињи распламсао и сагорео прерано, у двадесет седмој години, да би се у облику феникса поново из пепела уздигао кроз поезију која и данас плени својом умношћу. Речју, препородио се. Можда „нико два пута није био песник”, а можда је и свако ново читање песме једно ново рађање и песника и уметности уопште.

Миљковићево кратко разбуктавање у поезији најсличније је сјају једног од његових омиљених симбола, далеке звезде, коју можемо гледати, али не можемо до ње досегнути ни физички, а чини се ни мисаоно у потпуности. Које је онда место поезије у универзуму? „Поезија није именовање постојећих ствари које нас окружују”, каже Миљковић покушавајући да објасни њену улогу. Пошто се његова поетика ослања на симболисте, превасходно на Малармеа, можемо ли читати да је поезија брисање предметног света, његово потискивање из садашњости у прошлост, из реалности у успомену, више наговештај и сугестија? Како се онда компонују просторно-временски оквири слике света по којима

се лирски субјект креће? Језичка стварност песме је надстварност, слободан оквир у који је издвојено само неопходно да би се кренуло на једно имагинарно путовање до саме основе певања. Постоји ли већа амбиција која се пред поезију може поставити управо од те да и живот и свет морају бити замењени поезијом? Чини се да је Миљковић, стварајући филозофеме и одевајући их поетичким или афористичким изразима, покушавао и успевао да дотакне баш ову измештену раван поезије, оно што је, како иронично вели, разумљиво само хулама.

Кад се распростре „блештави зид на крају пута што никуд не води“, а Миљковић у тескоби запева „...у овој ноћи мене није стид / што певам иза зида лепше но на слободи“ или „Хоће ли слобода умети да пева / као што су сужњи певали о њој“, читалац се стапа и страда заједно са лирским субјектом. Стваралачки чин постаје стаза ка циљу одређена предлозима од и до. Колико близу, толико далеко, а још комплексније је што се песма у том кругу ка заједничком циљу осамостали и крене пут неке своје нове (и лепше) стазе, док лирском субјекту остаје само да се колеба око спознаје: „да ли је то љубав или смрт?“ Празнина песме транспонује се сада у нову истину о природи поезије и певања: у језику, звуцима, илузијама, у нашим читалачким искуствима, рађа се потпуност те почетне празнине, вишеструка и многозначна потврда света и нас самих, рађа се нова крв која је у жудњи за новом спознајом. У последњим стиховима песме „Свест о песми“ („...ако га уберем оставља ме самог / ако га напустим за леђима ми цвета“) Миљковић кроз симболичку слику представља природу поезије – она је цвет који себично жели песника само за себе; покуша ли да је напусти, прати га као мисао о незавршености и непотпуности, прогони га попут сенке.

Ако ове стихове одгонетамо на трагу смисла завршног стиха из „Проветравања песме“: „Живот још није завршен иако је прошао“, или стиха „Смртоносан је живот, ал смрти одолева“ из „Баладе“ – констатујемо да је код Миљковића, било да поетички одређује смисао своје поезије, било да гротескно-иронично говори о свету неписмених и незналица, опозиција представљена као најдоминантнија карактеристика нашег ума, природе, космоса. Смрт је саставни део живота, живот је изједначен са песмом, па се може закључити да „исто је певати и умирати“.

Још једна битна одредница може нам помоћи у разумевању Миљковића: не постоји ништа ново. Модеран песник, како каже Јован Христић, „ништа не доживљава први, већ је све време свестан понављања“, напамет наученог искуства, он не упознаје, већ препознаје. Водећи се овом тврдњом и крећући се смисаоном спиралом до дубине памћења, читалац се сусреће са Миљковићевим

лирским субјектом који је на своје лице ставио „маску митског певача” и кроз архетипску слику започео потрагу за Еуридиком и собом и смислом свега око себе. Рађају се у његовој визији Нарцис, Антеј, Одисеј, Прометеј.

Миљковић се служи цитатом, реминисценцијом, метафором када се враћа претходницима: Бранку Радичевићу, Његошу, Ивану Горану Ковачићу, Лази Костићу, Дису, Тину Ујевићу, Момчилу Настасијевићу. Појављују се, на пример, симболичка верзија Његоша и његове судбине: гора, брдо, дивље небо, или вода у којој је „потонула крв” и пад када говори о Дису, топос мртве драге када је у дијалогу са Лазом Костићем.

Метафора је средство спајања „две различите и удаљене стварности”. „Говорити о једној ствари као да је то друга ствар није ли у томе суштина песничког говора, и није ли се тиме рекло више него што се имало рећи?”, каже Миљковић. На овај начин повећавају се семантички простори језика и заобилази се миметичка логика, која је, по песниковом мишљењу, недовољно инспиративна, у ствари супротна песничком језику. Језик се кроз универзалне аналогиије користи на потпуно нов начин.

„Поезија воли да скрива, и она би то чинила чак и онда кад би била, што је наравно немогуће, ослобођена језичке условљености”. Скривеност поезије постоји, па ипак не толико да се не разумеју, на пример, баладични тонови посвећени охридским трубадуринама. Песников је задатак сличан поезији охридских трубадура, сваки песник има једну птицу као стваралачку идеју коју треба обликовати у реч. Искра те идеје налази се у ватри и није заувек ту. Док се идеја преобликује у реч, „крадљивци визија, орлови изнутра кљују ме”. Песник, везан попут Прометеја, осуђен на растрзање, покушаће да преиначи крв, своју животну снагу, у мастило којим здушно испишује реч, песму, уметност. А та реч, у потрази за сопственим опстајањем, одваја се од свога творца и убија га. Има ли смисла онда стварати, кад је то стварање заправо страдање?

„Кроз ватру и цвет, камен и ваздух, воду и мирис, птицу и празнину, земљу и шуму, ветар и звезду”, пише Петар Џаџић, коме је и посвећена збирка „Ватра и ништа”, „уз стално и магично присуство Неукротиве речи, одвија се спор бића и не-бића, обликује се проблематика огољене егзистенције чије су одреднице: празнина, нада, ништавност, али и припадност општем животном процесу, та егзистенција дели судбину елемената од којих је и сам свет сачињен. Све је у сталној смрти и све је у напору да се та сенка учини признатим делом живота”. Суштина певања надноси се и над „Ариљским анђелом”, над „Похвалама биљу”, над ватром, фениксом, националном митологијом и традицијом у циклусу „Утва златокрила”: „Додолама”, „Тамним вилајетом”, „Слугом Милутином”, „Боланим Дојчином”...

ОГЛЕДАЛО

Миљковићево дело оставља, чини се, поенту да је ипак стваралачки чин најумнији и најсмисленији процес који након пада и током боравка на Земљи можемо да искусимо. Кад творац физички напусти овај свет убијен прејаком речју, у туђим срцима заискре, кроз читање поезије, његова спознања обликована у речи. И песник (про)цвета у нашем уму, „на празном месту и у успомени”, поручујући нам као „Пријатељу путнику”:

*Кроз њуђе срце води њрави њућ,
Ко друјачије њућује наилази на њаму.*

*О, докле ли ће њужан сџићи,
Тај шџо више нема шџа да каже?*

Миона Томић
Гимназија Лесковац
Ментор: проф. Биљана Мичић

РЕНЕСАНСНО И АНТИЧКО У ДЕЛУ И ЖИВОТУ ЛАЗЕ КОСТИЋА

Друџа наџрада 4. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Лаза Костић је био један од најобразованијих људи свог времена. Многи данашњи интелектуалци могли би да му позавиде на врсном знању седам језика и докторату из права који је одбра- нио ни мање ни више него на латинском језику. Током живота читао је ренесансне уметнике – Дантеа и Шекспира (чија дела је и преводио), као и античке писце и филозофе: Хомера, Есхила и Хераклита. Управо њихова дела су оставила неизбрисив траг у песмама овог свестраног уметника.

Није тешко одредити која песма је најбоља из читавог Костиће- вог опуса: свакако је то песма „Santa Maria della Salute”. У овој ла- будовој песми уметник је користио два романтичарска интерна- ционална мотива – мотив идеалне и мотив умрле драге. Будући да су романтичари стварали под утицајем претходника, песника ренесансе, може се рећи да су ова два мотива преузета управо из ове епохе. Лаза Костић је својом последњом песмом опевао своју музу Ленку Дунђерски и уздигао је у ред савршених, бесмртних жена. Ленка стоји раме уз раме са славном Дантеовом Беатриче и Петраркином Лауром. Она може без препрека да се пореди са ове две италијанске лепотице које су надахнуле великог Дантеа и Петрарку, и по врлинама и надземаљском лепотом. Ленка је иде- ална у сваком погледу – њено добро срце, оштар ум, миловучан глас, бистар поглед и заносна телесна красота – само су неке од особина које су изазвале толику љубав и дивљење код песника. Стари Грци би засигурно сматрали како је она савршен пример калократије; све лепо, и духовно и телесно, било је обједињено у овом бићу. Мотив умрле драге само потврђује мотив идеалне драге, песникову љубав и њен идеал без обзира на живот и смрт, јер смрт није могла да их раздвоји. Попут Лауре и Петрарке. И у песми „Santa Maria della Salute” можемо осетити јасну и при- родну поделу на две целине, као што је то случај у Петраркином „Канцонијеру”. Прва целина – In vita di madona Laura – може се

поистоветити са првих осам строфа Костићеве песме јер описује њихову љубав за живота Ленке. У другој целини, као и код Петрарке, песник пева о прераној смрти вољене. Међутим, основна разлика између италијанског и нашег великана је у томе што се Петрарка пред крај живота одрекао својих „Расутих рима” и своје љубави према Лаури, која је била заснована само на телесној лепоти. Костић је у свом обожавању Ленке остао доследан, и може се рећи да је његова љубав само узрасла, баш као што је то био случај са Дантеом. Данте је обожавао Беатриче, она је за њега била света, и зато ју је, након њене смрти, сместио у висине Раја. Она је за њега милост и вера, она га води и усмерава. Ленка је Лазина Беатриче, јер га она враћа на прави пут и подучава га. Лирско ја и мртва драга имају присан, готово физички однос, повезани су више него што би били да је Ленка остала у животу, будући да је Лаза у међувремену био присиљен да је се одриче. Верујем да би у домену овоземаљског и једно и друго патили много више, јер би остали и без повремених, ноћних сусрета кроз Лазине снове.

Што се тиче оног античког у личности Лазе Костића, видимо да је он велику пажњу придавао свом телу, једнако колико и духу, као и стари Грци. Постоје бројне анегдоте које описују његове необичне вежбе и ритуале за негу тела. Посматран кроз те приче заиста подсећа на неког старогрчког филозофа којег друштво није схватало.

Такође, увиђамо извесне сличности између љубавне приче Лазе и Ленке и античких митских јунака, Орфеја и Еуридике. Баш као Лаза, и Орфеј је био несвакидашњи уметник којем су се сви дивили и који никога није остављао равнодушним. Орфеј је имао своју драгу, Еуридику. Они су се неизмерно волели; наизглед, нико и ништа није могло да поквари њихову љубав јер је она била чиста, искрена и неискаварена. Међутим, њихова срећа је била кратког века. Једног дана, Еуридикин живот се прерано угасио након уједа змије. Као и Ленка, она је умрла млада, оставивши свог драгог да пати без ње и њене љубави. Ипак, ту све сличности, иако их има доста, престају. Корак који је предузео Орфеј у многоме се разликује од начина на који је наш песник жалио за својом мртвом драгом. Орфеј је желео да оживи Еуридику и био је спреман на то да посети доњи свет како би у томе успео. Он својом тужном песмом успева да разнежи чак и владаре подземља, који му допуштају да своју вољену изведе, под условом да се не окреће док не буду ван подземног света. Нажалост, не успева да испуни тај услов, чиме је сам себе осудио на живот у ком никада више неће видети њу. За разлику од њега, Лаза Костић није имао жељу да Ленку поново врати међу живе. Засигурно је био несрећан што је свет остао без једног бисера, без једног таквог идеалног бића попут Ленке, али је

ОГЛЕДАЛО

он и на овај и на онај начин био осуђен да проводи живот без своје једине праве љубави. Он је тежио искључиво томе да испуни своје преостале земаљске дане стварањем нечега што ће бити достојно те велике жене, нечега што ће је уздићи у висине недостижне обичним и свакидашњим девојкама. Он је живео само за то да је поново види, али не на немогућ начин на који је то Орфеј желео да постигне. Иако звучи парадоксално, Костић је живео за тренутак своје смрти. И, иако није желео да оживи Ленку, он је њој донео вечни живот и бесмртност кроз, с пуним правом тако названу, најлепшу љубавну песму испевану на српском језику.

Сама чињеница да је Костић ову песму стварао четрнаест година говори нам о томе колико му је она значила, а тим и Ленка Дунђерски. Постоје разне теорије према којима љубав Лазе и Ленке није била права, истинита нити чиста. Неки скептици би чак рекли следеће: да је то била права љубав, она би победила, јер права љубав на крају увек победи. Али они који сумњају у искреност њихових осећања заборављају да љубав и јесте победила, додуше не на овом свету. Ленка је волела Лазу и Лаза је волео Ленку. Да то није био случај, ми данас не бисмо имали ову божанствену песму као сведочанство.

Ивана Јовановић

Карловачка гимназија Сремски Карловци
Ментор: др Јелена Ратков Квочка

OBEĆANA ZEMLJA

Treća nagrada 4. BEOGRADSKOG OGLEDANJA

Recite mi, kakve su to obećane zemlje? Ko mi ih je obećao? Ko kaže da su obećane meni? I zašto moja zemlja nije meni obećana?

*Ostajte ovdje!...Sunce tuđeg neba,
Neće vas grijati kô što ovo grije,
Grki su tamo zalogaji hljeba
Gdje svoga nema i gdje brata nije.
Od svoje majke ko će naći bolju?!
A majka vaša zemlja vam je ova.*

Šantić svojim stihovima kumi, moli i preklinje mlade živote da iza-beru pravi put. Govori kako je ova zemlja moja majka, a ako se ova zemlja naziva majkom mojom, onda ću vam nerado reći da imam ozbiljan slučaj nasilja u porodici.

Ja nisam nešto vična i naročito naklona besjedništvu, ali vam iz najdaljih dubina i tananih niti moje duše jedno sigurno mogu reći: BOJIM SE! Bojim se da se nalazimo na brodu koji tone. I vi, i neki student koji neumorno bdi nad knjigom, i neko dijete koje se upravo rađa, i JA. Tonemo i bojim se da moja krila neće izdržati let do sigurnog kopna.

Koga da poslušam? Srce, koje se neprekidno slama i krvari shvatajući da ga ova lađa vuče na dno sa sobom – ali je srce za nju vezano. Ili poslušati razum, koji me budi i govori mi da odem što prije misleći na vrhove koji me čekaju daleko odavde. Agonija, razmišljanje, nestabilnost. Razapete su moje misli između nostalgije i pada, straha i mržnje, odlaska i ostajanja.

Ko je pisac mome romanu, pa me je ovoliko loš zapao? Moja domovina! Moja zemlja! Tu sam rođena i tu sam odrasla. Ali, pitam se, šta ću ja pod krilom njenim, kada me njeno krilo ne štiti? Ne daje mi podršku, poput one koju majka svome djetetu daje. Naprotiv, moja zemlja me gura od sebe, osuđuje me, sputava me, brani mi. Zašto? Jer sam drugačija! Jer za mene ne postoje okviri i kalupi u koje moj um želi stati. Zato želim da odem, da nađem sebi bolji dom.

Ne želim da se stidim svoje zemlje. Ne želim da me ona pod kojom sam gradila svoja krila u tim istim krilima slomi. Sunce tuđeg neba me neće grijati kô što ovo grije, grijaće me toplije nego moje.

Tijana Vulić

Srednja ekonomska škola „Mirko Vešović” Podgorica
Mentor: prof. Andrijana Delečić Milačić

Дуња Бранковић, Простор

Уметничка школа, Ниш

Ментор: проф. Ивана Станковић

ЖЕЛИМ ДА...

Похвала 4. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Желим да побегнем. Три једноставне речи ми одзвањају у глави, у сваком тренутку. Тихе су кад сам мирна, гласне кад се суочавам са очекивањима и жељама осталих. Очекивања постоје, од првог дана девојчициног рођења: треба да буде лепа, да личи на своје родитеље, па затим паметна, витка, да се уда за некога, било кога, да нађе добар посао, роди децу, и да је у смрти памте будуће генерације... Без обзира на то што се ове тврдње не чују од најближих, оне постоје као притисак околине.

Друштву је лако да постоји ако су сви људи по својим жељама и тежњама идентични. Они који подлегну притиску тврде да су задовољни. Нису свесни колико занемарују потребу човека да се осећа добро. Људи су несрећни јер убеђују себе да имају сваки разлог да буду срећни. Кажу да су здрави, док седе на својим осмочасовним пословима, имају кров над главом, али немају мир у кући, имају приступ чистој води, коју замењују кафом и соковима, имају храну, коју избегавају да би се отарасили последњих пет килограма пред лето. Новац купује двонедељни годишњи одмор у скученим апартманима, вечере у елегантним ресторанима, одећу „по последњој моди”, која је сваке сезоне иста као и претходне...

Живе заробљени ланцима рутине, гладни љубави коју проповеда њихова вера, несвесни сопствене трагедије. За своју болест су створили лажни лек, славну љубав на први поглед. Ставили су је у најбоље књиге, приче, филмове, у нади да ће неко завоleti њихов изглед, упркос недостатку душе, упркос томе што сами себе не познају. Заборавили су како је лепо заљубити се у некога ко им већ познаје душу, воleti своје пријатеље и породицу, не реда ради, већ истински, читавим срцем.

Желим да побегнем, јер не желим да постанем иста као они. Људима су потребни слобода и мир.

Пре него што сам била девојка, била сам човек, људско биће. Првом приликом бих се вратила у реалност детињства, у светове које сам сама измишљала, лицима која сам само ја знала. Тад сам први пут добила жељу да одем, али је била невинa, из чисте потребе да упознам свет око себе.

ОГЛЕДАЛО

Да могу, бежала бих, као што се бежи у бајкама или цртаним филмовима. Ходала бих, самоуверено, поред корита реке, далеко од буке и убрзаног градског живота. У ранцу бих носила воду и кутију кекса, који никад не бих успела да потрошим, исто као у бајкама, дневник или слику породице. Можда бих, на свом путу, срела пса, ког бих назвала Маслачком, и који би ми пружио друштво.

Спавала бих под ведрим небом и тражила заједницу људи сличних мени, али како бих могла да их пронађем? Постоје ли људи који посматрају светлост зоре као уметничко дело које природа ствара? Колико њих је у стању да прича дрвећу о својим сновима и да верује чврстој земљи под својим ногама? Пише ли још увек неко приче, не да би се продале, већ да би се идеја исказала? Воли ли још увек неко летње лубенице више него масну храну у ресторанима?

Нашла бих бар себе, ако некога другог, срећну као дете, насупрот несрећи одрастања као девојка, у свету где се памет експлоатише ради новца, где је лепота дужност окружењу, где су деца знак захвалности прецима, још једна обавеза која се не може објаснити...

Вероватно бих остала сама до краја, а природа у којој уживам би се окренула против мене, али да ли је то битно? Заспала бих испод храста након што се заситим мирноћом цвећа и песмом птица. Маховина и буђ би прекриле моју кожу, корење трава би продрло кроз моје тело, дрвеће би користило моју смрт да би расло, сигурно, али неприметно. Моји би се молекули грејали под златним светлом сунца, у лишћу. Нико ме се не би сетио, али ја ипак желим да побегнем јер бих радије имала срећну смрт него несрећан живот као роб овог друштва.

Лара Лучин

IX гимназија „Михаило Петровић Алас“

Ментор: проф. Драгана Петровић

У ТУЋЕМ СМО СРЦУ СВОЈЕ СРЦЕ ЧУЛИ

Похвала 4. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Када се Бранко Миљковић појавио на књижевној сцени Србије, његова песма је проговорила о себи, гурајући у заборав ангажовану поезију, ону коју је обликовао Други светски рат и која је била одјек историјских и политичких прилика, односно поетска хроника епохе. Миљковићев стих покушава да, као далеки хераклитовски одјек, потражи себе самог, а песник тражи свој аутентични израз у сталној игри са артизмом и буктињом у којој свако мора да (са)гори. Једино су речи трајне, оне искричаво пламте, али не одлазе са буктињом, те нас и данас позивају на дијалог стихови из збирки „Узалуд је будим”, „Ватра и ништа”, „Порекло наде”.

Миљковић верује у облик песме и сматра га јединим коначним елементом. Он тврди да само савршени уметници могу прибегавати строгим песничким облицима. Култ форме важан је јер одваја вербалну творевину од света ствари и појава које нас окружују. Речима треба и мора бити све замењено, песма је засебан свет и има своју реалност и аутономност у односу на емпиријске просторе. Песник наглашава да „у песми речи морају да постигну своју властиту реалност”. Да ли онда те речи са властитим статусом и егзистенцијом, како је Петар Цацић забележио, речи „неукротиве... од блата и злата” поседују и моћ да воле и убију?!

Читајући „Свест о песми”, конципирану као триптих, поред одреднице Реч, сусрећемо се са још неколиким драгим песничким симболима: ватра, крв, птица, цвет. Из ових речи изнова се рађа Реч којом човек потврђује себе у новом распореду, имажинацији, можда илузији, празнини. Поезија поништава све удаљености: љубав и смрт се додирују:

*Свака је њесма њразна и звездана,
Ни бол ни љубав не може да је замени.
Она је све што ми оста од њевовајној дана,
Празнина што њева и мир мој румени.*

„Празнина” поезије заруменила се у Миљковићевом поетском пространству као нова истина и нова пуноћа. Херметична за онога ко распознаје само написано, његова је песма отворена, сугестивна и стварна за свакога ко уме и може да је употпуни сопственим језиком, сликама, својим далеким а сјајним звездама, пређашњим искуствима и емоцијама. Она је пуноћа која се противи забораву и смрти, егзистира у свету паралелном са животом и својом крвљу, страстима, ватром, жудњом отима се и пркоси смрти. Нуди смисао, хармонију, мир!

Смрт окупира јаву и у збирци „Узалуд је будим”, онда када Миљковић, како је то истакао Радивоје Микић, постаје „Орфејев двојник”. Мит о песнику и неуморном трагачу тка потку „За оне које волимо” и којих нема, понекад ни у сну. Ту је песнички дијалог са великим претходницима у циклусу „Седам мртвих песника”, којима се диви, од романтичара – имењака, преко Његоша и Ивана Горана Ковачића, до оних од којих је желео да учи. Призивају се песмом Лаза Костић, Дис, Тин Ујевић, Момчило Настасијевић. Богате метафоре проговарају у Миљковићевим стиховима милозвучношћу и афористичношћу:

„Лист по лист умире шума” (о Бранку Радичевићу), „Док у двострукој тишини следе је очи слуте / Santa Maria della Salute” (о Лази Костићу)...

Древни мотив успаване лепотице, чију једну верзију садржи и мит о Орфеју и Еуридики, води читаоца кроз „Триптихон за Еуридику”, песме „Орфеј у подземљу”, „Узалуд је будим” низ тематску и смисаону спиралу до дубине памћења, до покушаја да се љубављу из загрљаја смрти преотме драга, али и до песимистичке визије живота, где безнађе, клонуће, завера и тужан заокрет постају једина реалност. Поново, у „Триптихону” се на крају указују „облаци пуни птица и будућег биља”. Еуридику је заувек затамнила Хадова и Персефонија сенка, али песма и природа остају у непомућеном сталном сагласју које нико не може да наруши. „Пољупцу је”, можда, „место у паклу”, али је песни место у вечности.

Дубоки су корени Миљковићеве поезије – они сежу до Хераклитове филозофије и гранају се кроз традицију народне књижевности, поезију француских и руских симболиста.

У збирци „Ватра и ништа” кроз „Похвале”, „Патетику ватре”, „Лауду”, „Утву златокрилу” срећемо се са легендом о ватри и фениксу, порукама биља и цвета, са националном митологијом. Ту је „Све чега нема и што бити неће”, неумољива празнина у свету поново одјекује, „распрскавају се звезде као метафоре” и ствара се нови живот, иронијски обојен мастилом и крвљу, који ће разумети ништовци и крадљивци ватре, неки нови Прометеји, онда када певање постане исто што и умирање. Ако песма узима најбоље песнику,

---

ОГЛЕДАЛО

онда се он растрже и страда, нестаје стварајући оно што иза њега остаје. Али с обзиром на то да је песма вечна, неуништива творевина, од пресудне је важности ко је њен творац. Чини се да тиме Миљковић наговештава позицију песника као изабраног бића, што би било и помало идеализовано и патетично, па и елитистичко.

У збирци „Порекло наде” идеја о пропевалој гомили и опште-прихваћеном певању неуких, где песме сме свако да пише разгра-нава се у омиљене Миљковићеве филозофеме, као на пример „ко не уме да слуша песму слушаће олују” или „нико два пута није био песник”. Мотиви из ове збирке често су иронични, песма сада прихвата све речи, губи се форма, нестаје правих песника... Можда је филозоф Миљковић предсказао данашњу књижевну сцену, а можда вербалну јаву није лако разумети.

Песник-филозоф који је живео своју поезију, изгарао за поезију, који је стварао паралелне светове истинитије од овог, емпиријског, чија је „подводна песма”, херметична, сугестивна, „јавом опаснија”, који се стваралачки окретао традицији тражећи себе и одговор на суштинско питање: како помирити, хармонизовати живот и смрт; песник којег су речи изједале изнутра, којег је најзад и убила „прејака реч”, настојао је и код одабраних успео да „хаос света” који је настао речју – песмом укроти и умири.

Марија Томић

Гимназија Лесковац, Лесковац

Ментор: проф. Биљана Мичић

МЕТАПРОСТОР МИЛОША ЦРЊАНСКОГ

Похвала 4. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Повезујући непрегледна поља Тоскане и зеленило фрушкогорских висина, Милош Црњански створио је метапростор који не изискује присуство, већ осјећање. Када човјек преживи сву тјескобу ратовања, када му се очи навикну на страдања, уши на пуцањ и јауке, а уста на ћутњу и лелек, онда му душа заиште завичај.

Мјесто гдје је рођен, које је судбина одавно исписала и „обећана земља” животног постања. „Лутам, још, витак...” стихови су у којима се младост коси се безнађем. Боравећи у Италији, Црњански, иако млад и чио, осјестио је да психички стари. Празна душа, ништавна сјећања и свеукупно безнађе изазвано ратом, нагнали су pjesника да из личне потребе сахрани свој смирај у Стражилову. „Збогом остај, красно Стражилово, многи те је у звездице ков’о”, ријечи су Бранка Радичевића који је још и у Бечу знао да ће свој крај окончати на Стражилову...

Србија није Суматра, далеки извјештачени свијет, није ни Исак-Ковичева обећана Русија, ни плави круг и у њему звезда, већ једноставно земља трешања, Стражилова, сиромашна али наша. Изнад ријеке Арно издиже се мост који води у „тешку таму Фрушког брда” а пут, који, присут лишћем жутим, наговјештава завичај, јесте слика метапростора Црњанског.

Далеко је он од обичног живота, обичне мисли и обичних жеља. Рат је исисао сваку кап осјећаја и људскости. Сада само спокојно снива да легне у вјечну колијевку „гдје ћу смех, под јаблановима самим, да сахраним”.

Да ли човјек заиста може да осјети бол туђине? Писац осјећа да му тијело пробадају бољке, неке тужне и дуге, осјећа истовремено и носталгију и меланхолију, које као и рат, црпе све оно због чега је постојао и живио. Пробадају га ножеви, силни и бескрајни, гдје му једини спас пружа, један прије свега надреалан и метафизички простор у којем се Арно и Дунав спајају. Само тада он може заиста да удахне и да га тај дах завичаја, Србије и Стражилова утјешу до смрти. Гинући по галицијским ратиштима које му је обузимало

сваку суштинску истину о живљењу, страни и неки туђи дажд сапрао је сваку веселост. Као хартија, исписана и искоришћена, тако и човјек танак и безначајан чека да му сагори свако словце које је неко други написао. Чека да снагу и порив за животом остави на мегдану, војујући за туђу слободу. Та тамница самоће искорјењује у тијелу сваку другу мисао, а почива само на једном осјећају – а то је осјећај дубоке чежње за повратком на свој првобитни пут завичаја и отаџбине. Визија стварности и визија жеље се преплићу и настаје пејзаж неког привременог мира и починка. Али пјесник зна да таква етерична визија не постоји и да све што изгара само у његовој савјести постаје прах, прах, прах. „А прах, све је прах, кад дигнем увис руку, и превучем, над провидним брдима, и реком”, стихови су у којима се истовремено пресецају осјећаји буђења и нестајања, једно изискује друго. Док се буди из сна, метапростор остаје, а он спас мора да пронађе у стварном додиру зелене и свјеже траве фрушкогорских даљина.

Деценијама касније, Милош Црњански се враћа тишини београдских улица, обраћајући се граду са Ти у поеми „Ламент над Београдом” и доживљавајући га као неког најрођенијег, као мајку или оца, као неког са којим живи и уз којег умире. „У теби нема бесмисла ни смрти, ти сијаш као ископан стари мач”, пишчеве су ријечи које окамењују пролазност једног града над двјема ријекама. Он је стабилан, чврст и вјечан. Његова утврђења су непобјежива, а освајачи колико год јаки и моћни били, наспрам бијелог града су мали и ништавни. Он чврсто стоји на каменим и сигурним ногама, као штит од несреће и заборава. Спајајући далеке предјеле Лисабона, Јан Мајена и Кине са градом багрема изнад којег се издиже Авала, Црњански је даљине савладао осјећајима и жељама. Прошлост, садашњост и будућност лагано трепере у поеми „Ламент над Београдом” да читалац може да осјети цијелокупно искуство једне људске олупине која послије рата само дише, дише и дише. Шта је човјеков једини истински задатак на земљи? Црњански је увидио животињски порив у човјеку и поставио нам питање ко смо ми, у ствари. Да ли смо ми само нека „чудовишта, полипи, делфини што тумбају и урличу прах, пепео, смрт је то”?

Шта остаје у нама? Одговор је „ничево” или „нада”. Постајемо једно велико НИШТА. Али писац нам даје наду да и то наше ништа, да и ми који смо ходајући лешеве осјећања, можемо да нађемо своју бесконачност. „Ти будиш веселост што је некад била, кикот, ту, и у мом крику, вриску, вапају” ријечи су у којима одзивају тонови утјехе и мира. Београд шири руке, пружа и зове нас као мајчине руке, као вјечно уточиште у које се увијек враћамо. На суматраистичком нивоу ствара се метапростор мисли и осјећаја који повезују удаљене предјеле са Београдом. За разлику

ОГЛЕДАЛО

од поеме „Стражилово” ова метафизичка визија и даље постоји када се пјесникова савјест пробуди и не одлази из човјековог памћења. Она се издиже изнад Калемегдана и ушћа Саве у Дунав и не претвара се у прах нити у пепео. Пјесник се одриче накупљених успомена, и добрих и лоших, због тежње ка нечему лијепом, сјајном бљештавилу које Београд може да му пружи. И као кад Одисеј, послије грдних искушења, жели да угледа Итаку. Као што и Црњански послије пакла преживљеног у рату жели само да осјети мирис београдских улица. „А кад уморно срце моје ућути, да спи, узглавље меко ћеш ми у сну, бити, Ти” – стихови који јасно кажу да је сваки живот пролазан, али да његов град, његов завичај заувјек остају.

Метапростор настаје као ушће унутрашњег пишевог свијета у неки виши надреални свијет. Те двије струје се мијешају и настаје метафизички простор у којем борави његова душа. Тај простор није далеко од реалности, од Стражилова и Дунава који му долазе у снове. Милош Црњански га је створио да би могао лакше да одмори душу од терета који му стеже леђа, све док, као и Бранко Радичевић, не оде у земљу трешања на уснули заборав.

Милош Црњански је помоћу суматраистичких створио метапростор које је за њега дом свих лоших успомена једног заборава. Он у њима прналази утјеху, спас и помоћ да се коначно његови страхови, бојазни и стрепње скрасе у једном „тихом шапату” који ће да освијетли тугу у мраку и таме стрвене гомиле човјековог живљења и неисањаних снова.

Јелена Поповић

Гимназија Бања Лука

Ментор: проф. мр Славица Малић

ПЕПЕО ДАВНЕ САДАШЊОСТИ

Похвала 4. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Прошлост је заточена у туробним сликама очађављеним кестењастим тоновима еха времена. На њима су ухваћена лица пријевремено остарјелих војника чије руке грчевито држе пушку. Те руке ће послје много година остати огарављене мрким старачким пјегама, а послје рата овај никада млад човјек неће знати своје мјесто на небу. Живи у прошлости да би запамтио и заборавио чију су све црну земљу и слободу погазили напаћени кораци његових блатњавих чизама. Они који су му убили име дајући му пушку сједе на стакленим троновима и једним ватреним додиром мијењају ток историје и будућности. Њихов пламен гута кафенкасти пергамент истине без двоумљења. Ако би војници пали као Луцифер, падали би у тај пламен.

Ти смртници су схватили да су им једине месије оне чије животе пјесмом испричају око прашњавог огњишта. Овај вид утјехе било је њихово ходочашће, а њихови оштри погледи би само понекад одлутали тражећи себе у будућности, заборавивши да су у својој садашњости већ мртви.

Браон је боја крви на војничкој одори, и пепела који остаје за владарима. Нажалост, садашњост није мит, и из пепела се неће препородити златна слава.

Теа Мандић

Гимназија „Слободан Шкеровић” Подгорица
Ментор: проф. Мирјана Перовић

MIRROR

THE ASH OF A BYGONE PRESENT

The past has been confined in bleak paintings sooted with chestnut shades of echoing time.

They captured the faces of early-aged soldiers with their hands clutching the rifles. After many years, these hands will become smutted with dark brown old man spots, and after the war, this young man never knows his place in heaven. He lives in the past to remember and forget all those whose black land and freedom have been crushed by the agonised steps of his muddy boots.

Those who slew his soul by giving him his rifle are sitting on their glass thrones and with one fiery touch alter the course of history and the future. Their flame is swallowing a brownish parchment of truth without any hesitation. If the soldiers fell as Lucifer, they would fall into that flame.

These mortals have realised their only messiahs are those whose lives they tell in a song around a dusty hearth. This kind of comfort was their pilgrimage, and their sharp eyes would only occasionally wander looking for themselves in the future, forgetting they are already dead in their present.

Brown is a colour of blood on a military uniform and of the ash which remains after the rulers. Unfortunately, the present is not a myth, and the golden glory will not be revived from the ash.

Tea Mandić,
Preveo: Vljeko Glušica,
prof. engleskog jezika
u Gimnaziji S. Škerović,
u Podgorici

ЧЕХОВЉЕВИ ЈУНАЦИ ПРЕД КАРТОМ АФРИКЕ

Чеховљево дјело „Ујка Вања”, драма у ужем смислу, сматра се једним од његових највећих остварења (иронично, „Шумар”, драма из Чеховљевих ранијих дана, која се може сматрати првобитном верзијом „Ујака Вање”, била је један од највећих промашаја у његовој каријери, искуство које је можда утицало на ауторов избор једне од главних тема комада). Ову титулу оно дугује невјероватној карактеризацији ликова, који приказују све, или готово све проблеме друштва (који су, нажалост, и даље веома актуелни).

Критика стања друштва и тежња да се оно промијени једна је од основних одлика модерне књижевности, као и један од разлога због којих су били сматрани декадентним и неморалним (мада морамо напоменути да људи, а поготово они на вишим позицијама, никад нису имали много стрпљења за умјетнике, чак ни за оне који нису били довољно храбри да се супротставе).

Још једна важна одлика је свеопште разочарање и суморност, стално присутни у овој лирској драми, било у Бога или науку. Ниједан лик није духовно узвишен, ма колико образован био – Серебјаков, професор умјетности, живи као паразит на грбачи сопствене породице. Јеленин глас и клавир су неискоришћени и њој припада епизодна улога у туђим животима; празна колико и лијепа. Марија Васиљевна преводи текстове професору, а сама остаје заборављена и неостварена. Астров, доктор и поборник очувања шума, бива потпуно разочаран у своју струку и не схвата сељаке који уништавају древне шуме (изгладњели и промрзли, како да брину за културу и наслијеђе када морају да прехране дјецу, и не могу рачунати ни на то да ће доктор бити способан да их оперише у солидним условима), нити примјећује Соњину доброту и ум, нити види Јелену као ишта друго осим лијепог лица.

Атмосфера, суморнија но у реализму, тешка као у бароку, савршена је за развој праве психолошке драме, унутрашњег конфликта, који сваки лик носи, клупко емоција и снова разрушених, спетљаних у исти хаос који влада над Вањиним столом. Од својих патњи и сумњи укућани се бране сталним радом, било то кошење траве или плетење чарапа, тако да ни они, као ни читаоци, скоро

не примијете прелазак из августа у септембар, размишљајући само о сљедећој обавези и киши.

Долазак Сребјакова и Јелене ремети сав ред, од буђења и постављања доручка до рутине која их је штитила од суочавања са сопственом промашеношћу. Вања, који је свој бијес и сумњу држао закопане дубоко у себи, суочен са чињеницом да је живот протрајио радећи да би издржавао човјека који не осјећа ни трунку захвалности према Вањи и његовој жртви, ослобађа своје незадовољство, али оно, као ни метак из његовог пиштоља, нема никакав ефекат на његовог зета. Јелена не опажа Вању, који је воли, али и даље то отворено не показује, као што није ни прије деценију, нити ступа у однос са Астровом, који јој се допада, већ остаје вјерна хладном мужу, остајући празна, „сморена” музичарка која више неће свирати, заувјек споредни лик у туђим животима. Најтеже пролази млада Соња, која најбоље разумије бол свог ујака. Након шест година труда, Астров је и даље не примјећује, отац плаћа своју удобност њеним радом и трудом и жели да прода имање Соњине мајке, имање које је њено наслијеђе и којем је она посветила читав свој живот. Њој не остаје ништа друго сем да плаче и сања о одмору, док се Марина и Телегин губе у плетењу и свирању – али она је млада, и остало јој је много дуже да живи са својом промашеношћу него Вањи.

На крају, иако се чини да се ништа није промијенило, то није истина. Суочили су се са истином, признали своју промашеност и стога никада више неће моћи да избјегну бол и крију се под монотоним илузијом. Карта Африке и даље виси над столом, али сада је свима јасно да је то само карта – никад неће отићи, или осјетити топлоту, или видјети нешто ново и чудно, нешто радосно и посебно.

Драма ми се није допала, али ме је потресла и узнемирила као ниједна прије, те тако сматрам да је заслужила своју репутацију као једна од најбољих драма модерне, или било које друге књижевне епохе.

Сергеј Павловић

Гимназија „Слободан Шкеровић” Подгорица

Ментор: проф. Мирјана Перовић

У ПРИРОДИ ЛЕЖИ МОЈ МИР

Одлазак у природу је увек ослобађајући. Одувек је постојала разлика између понашања човека у природи и његовог понашања у урбаној средини.

Пошто сам живео у малом граду у котлини, окружен шумом и брдима, шетње по природи су имале значајну улогу у мом животу. Обично бих ишао сам у насумичном правцу и пео се колико ме ноге носе. Чим бих изашао из града, бетонске улице би заменила трава или слабо утабана стазица, а нека врста терета би тада пала са мојих рамена. Осећао сам се као да сам много лакши и одморнији него што заиста јесам, па убрзам корак. Мирис смога и издувних гасова из термоелектране заменио би много чистији и хладнији ваздух.

Високи борови и јеле одвајају град, чинећи га неком врстом острва. Звук саобраћаја који је чак и у овом малом граду заглашујући слаби са повећавањем висине, зелена, наизглед бескрајна маса којом се крећем, бива прекинута само старим далеководима. Ове конструкције су овде већ довољно времена да поприме тамнонаранџасту боју рђе.

Како се пењем, удаљавам се од цивилизације и све ствари као да изгледају једноставније. Свакодневни проблеми као да су пригушени звуком птица и лепетомрила, мирисом смоле и снажним ветром који само што ме не одува с ногу. У олуји, у торнаду живота, разним компликацијама, где се све мења, ништа нема смисла. Немам контролу над стварима које су кључне за мој живот. Све иде пребрзо и ништа није сигурно. Упркос свему томе, ова шума, ови борови, стоје непомично и несметано, брдо се не помера и не мења, стене одолевају било каквој промени. Ово су симболи сигурности и мира. Ветар силовито тресе гране, али ово не личи на битку, већ напротив, ствара песму нечега трајног, нечег што ће увек бити. У овом моменту, када је град само скуп наранџастих кровова и сивих грађевина, преиспитујем многе изборе и догађаје у мом животу. Када све коцкице нађу своје место, када се одстране све променљиве, све има смисла. Све изгледа тако просто и једноставно. Нема бриге о мишљењу других људи, о новцу, све те

ОГЛЕДАЛО

ствари постају небитне. Поглед на хоризонт, сама висина на којој се налазим, мирише на бесконачност, видим огромне грађевине које надвисују готво све око себе, као мале безначајне патуљке. Мекана трава под мојим ногама, шума која врви песмом птица и дувањем ветра – све је пуно живота, хармоније, без икакве интервенције људи или машина. Са порастом висине све чешће су беле стене ишаране тамнозеленом маховином и пуне малих шупљина, проређују се и борови чије су иглице покривале стазу. На самом врху је пространств, испуњено камењем разних облика, налик надробним споменицима. Дивовска брда, мека трава која их прекрива и масивни борови који су ту од памтивека, сами су своји владари, величанствени су независно од нас.

Још од ренесансе људи су свет око себе посматрали и одмеравали по свом лику, по својим схватањима и веровањима. Без икаквог разумевања за оно што није улазило у шаблон, у систем у чијем је центру човек. Зар нико не види да су природа и све што нас окружује били ту и пре нас, да је хармонија постојала и ван људског схватања и мешања, независно од нашег деловања? Осврнуо сам се још једном, загрлио планине и сјурио се низ путељак, назад у наранџасти мравињак...

Ђорђе Љубичић

Школа за бродарство, бродоградњу
и хидроградњу Београд

Ментор: проф. Емина Балан Милић

ШТА НАМ ЈЕ ОСТАЛО ОД РОМАНТИКЕ?

Журно силазим низ степенице. Попут ратног авиона слећем на улицу. Напољу је сунчано. Као неко ко на путу до школе не носи слушалице нити слуша музику, волим да анализирам данашњу, ако могу тако да кажем, надреалну стварност.

Запитао се да ли људи размишљају као ја, шта их чини срећним, односно тужним... Да ли имају децу, породицу? Да ли досежу даље од паметног телефона и пословног простора? Да ли се труде да надмаше сами себе или су се покорно стопили у колотечину и нему вреву? Да ли пишу о ономе што виде и да ли заиста виде оно што су видели? Да ли уживају у заласцима сунца колико и ја? Да ли, да ли? Велика и лепа палета нијанси разумевања и неразумевања људи ми је на располагању. Размишљао да ли је суштина у прихватању или одбацивању онога што нам је страно и наизглед непромањиво. На памет ми, због оваквих „дубоких” разматрања, често падне питање шта нам је остало од културе из деветнаестог века.

Док ходам ка аутобуском стајалишту, бацам поглед на аутобусе. Разјарени путници већ и несвесно, од сопствене ужурбаности, праве гужву и напетост. Неки касне на посао, неки ушколу, неко мора да стигне до пијаце... Да ли одувек знају само за своја права? Рекла бих – да! Међутим, ако се осврнемо на књижевност, не бих рекла да је Његошев владика Данило гурао путнике у аутобусу, али је засигурно, остваривао свој циљ, бар сабљом. Бајрон је желео да на неприхватљив начин буде прихваћен, иако се и сам није трудио да допре до неистомишљеника. Говори нам да је прошлост оставила у аманет похлепу и жеђ за остварењем сопственог интереса, без идеје о другима. Људима одговара да ставе слушалице, да не чују и не виде окружење јер не желе да их било шта занима, пошто се, то „друго” коси са начелима која су сами себи поставили. Вероватно им се у планове за будућност не уклапају ни размишљања, ни писање, ни заласци сунца, ни прихватање, ни

ОГЛЕДАЛО

одбацивање, ни страно, ни непримамљиво. Не живи се за осећај, тренутак и нови дан, већ за сопствени интерес. Све су претворили у корист, па чак и љубав, пријатељство, поштовање... Не желе да изађу ван замишљене бодљикаве жице.

Када бисмо данас преместили у јуче, сутра би било потпуно другачији универзум.

Тара Ракочевић

Х гимназија „Михајло Пупин“ Београд
Ментор: мр Љиљана Ђурђевић Стојковић

СТАРИЈИ И МИ

Нисам дете, а нисам ни одрастао човек. Имам шеснаест година и ушао сам у доба живота у коме влада општи хаос. Да ли сам крив ја и луде године у којима се тренутно налазимо, или моји родитељи и њихова правила?

Када би ми неко поставио питање да ли ме родитељи разумеју или не, рекао бих, као и сви који имају моје године, велико „не”. Родитељи ме уопште не разумеју. Сваког дана ми говоре да сам одрастао, а, са друге стране, не дозвољавају ми да, као одрастао човек, сам доносим одлуке о томе шта ћу да чиним и да сам изаберем шта је за мене најбоље. Мислим да они уопште нису свесни немира који се налази у мени и око мене, и да су њихове методе кажњавања лоше, а казне престогне – одузимање телефона, укидање интернета, забрана тренинга и излагања са другарима и другарицама... Мислим да скоро ниједна особа мојих година не воли школу и да имати све петице није најважнија ствар на свету. Не разумеју ни то што желим да излазим у град, дискотеке и кафиће. Кажу ми да се тамо пуши, пије алкохол и има свакаквих људи, па помислим да су потпуно заборавили на време кад су они били у нашим годинама и до касно у ноћ седели у центру града. Не схватају да је наша генерација напреднија од њихове. Слажем се да немам много животног искуства, али нисам глуп. Знам да разликујем добро од лошег и да водим рачуна о себи. Никад не бих учинио нешто што би нанело штету другима, а и мени самом. Не знам како то не разумеју. Схватам да ме родитељи воле много и да њихово неразумевање потиче из те огромне љубави. Сматрају да сам још увек мали и незрео дечак о коме морају да брину.

Када би коначно прихватили да сам одрастао младић који зна да се брине сам о себи, сигурно би ме боље разумели и поштовали би моје жеље и одлуке. Што пре своје дете почну сматрати човеком, оно ће човек пре постати.

Анђела Јанковић

Пољопривредна школа са домом
ученика „Рајко Боснић” Неготин
Ментор: Ивана Јаковљевић

FILOZOFIJA

Veliki broj ljudi danas se pita što će nam još uvijek filozofija kada imamo razvijenu tehnologiju kojom možemo dokazati fizikalne pojave i zakone i kada smo našom spoznajom došli do zakona kojima opisujemo veliku većinu pojava. Smatraju kako je čovjek dosegao dovoljnu razinu znanja da bi odbacio filozofiju. No je li to uistinu tako?

Filozofija proučava povijest ideja. Zanimljivo je vidjeti razvitak ljudske misli od starih Grka preko novog vijeka do danas. Iako to možemo vidjeti i u ostalim znanostima, u filozofiji to vidimo na najopćenitijim pitanjima kojima teži svaki čovjek, npr. što je prauzrok?; spoznajemo li mi svijet onakvim kakav uistinu jest? Ta pitanja, iako na njih možda nikada nećemo biti u mogućnosti odgovoriti, navode nas na razmišljanje i promišljanje činjenica koje učimo o svijetu. Navode nas da preispitamo svo naše znanje, vjerovanje i iskustvo jednostavnim pitanjima bez točnih odgovora. Mnogi smatraju kako je, budući da u filozofiji ne postoji točan odgovor na određeno pitanje, ona nepotrebna u životu čovjeka. Ljudi često smatraju kako je filozofija obično raspravljanje u prazno, naklapanje o stvarima na koje ne možemo utjecati. Međutim, smatram kako filozofiju treba promatrati iz daljeg gledišta od onog površnog. Filozofija je, naime, temelj svih ostalih znanosti. Većina danas nama općepoznih činjenica nekoć su se smatrale dijelom filozofije te su čekale evoluciju čovjeka i razvitak tehnologije kako bi bile dokazane. D. Barbalić u svojoj knjizi Preludiji opisuje filozofiju kao stablo. „Cjelokupna se filozofija dade usporediti s jednim stablom, kojega korijen jest metafizika, deblo fizika, a grane sve ostale znanosti, koje se dadu svesti na tri osnovne, tj. na medicinu, mehaniku i etiku.” Tako možemo opisati i razvitak znanosti. Kao što grane stabla koje donose plodove crpe hranjive čestice iz korijena, tako i prirodne znanosti koje donose teze i ispituju ih eksperimentima svoje temelje nalaze u filozofiji. Za primjer možemo uzeti Demokritovu pretpostavku o postojanju atoma. On je tu pretpostavku, zbog koje se razvila cijela nova grana fizike, zaključio promišljanjem o svijetu i tome kako svijet ne može biti takav da je sve vječno djeljivo. Nadalje, filozofija nam pomaže u razvitku kvalitetne argumentacije. Jedna od glavnih stavki filozofije jest kritiziranje koje možemo iskoristiti u vlastitu korist. Pronalaskom kritika u tuđim argumentima možemo vidjeti koje greške su se nama potkrale u našim argumentima i slabosti njihovih argumenata iskoristiti kao prednosti u našim. Ali smatram kako je najveća vrijednost filozofije

---

OGLEDALO

---

u slobodi promišljanja i individualnosti. Sama filozofija nas dovodi do propitkivanja svega oko nas. Pomaže nam da shvatimo da, iako mi želimo staviti svijet u red i podrediti ga točno određenim i savršenim zakonima, to nije u potpunosti moguće. Dovodi nas do razdvajanja realnosti na onu koju možemo spoznati sa relativnom sigurnošću i onu za koju možemo samo nagađati kakva jest. Veliku raznolikost u individualnosti možemo vidjeti nakon što pređemo granicu relativno sigurne spoznaje. U tom području svaki čovjek ima neko svoje viđenje svrhe i temelja života. To je izrazito dobro vidljivo u antičkoj ontološkoj filozofiji. Svaka škola imala je svoje viđenje bitka, odnosno temelja svega, svrhe života i pojava koje se događaju oko nas. Filozofija kao znanost nije ograničena matematičkim formulama niti zakonima koje se treba poštovati, već su njezina okosnica dobro argumentirane teze iz kojih se mogu izvući smisleni zaključci koji su primjenjivi na određenu pojavu.

Filozofija je znanost koja se upotrebljava u svim sferama života, nije ograničena na isključivo jedan pojam ili jednu sferu života. U filozofiji se postavljaju pitanja i traže odgovori, ali ti odgovori nisu potkrijepljeni dokazima s kakvim se susrećemo u ostalim znanostima. Filozofija je znanost koju koriste ljudi otvorenog uma kako bi upotrijebili svoje znanje i vještine na mudar način. U današnjem svijetu u kojem se traže ljudi s ukalupljenim mislima te naučenim načinom razmišljanja filozofija je ta koja pojedincu pruža prostor za individualni razvitak ideja te napredak na duhovnoj i znanstvenoj razini.

Ana-Marija Viljušić

Gimnazija "Andrija Mohorovičić" Rijeka

Mentor: Vesna Rajnović

УЧЕНИЦИ - АУТОРИ

4. БЕОГРАДСКОГ

ОГЛЕДАЊА

---

1. Николина Алексић	33. Филип Гајин
2. Петра Асановић	34. Милице Грдинић
3. Сара Бабић	35. Теа Гугић
4. Тамара Бардун	36. Софија Дамњановић
5. Лука Баровић	37. Ања Данојлић
6. Ена Беговић	38. Лејла Дедић
7. Велибор Берић	39. Андријана Долаш
8. Тамара Бецнер	40. Катарина Драгичевић
9. Лаура Благојевић	41. Анђела Драгојевић
10. Славка Благојевић	42. Филип Драгојловић
11. Сузана Божић	43. Софија Дракуловић
12. Марко Божић	44. Маја Дубровац
13. Тијана Бојовић	45. Николина Дукић
14. Василије Боровић	46. Војислав Дурмановић
15. Ксенија Бошковић	47. Јулија Ђоковић
16. Селена Брадић	48. Вања Ђорђевић
17. Сандра Бркић	49. Марко Ђорђевић
18. Хелена Будимир	50. Наталија Ђорђевић
19. Најда Бучан	51. Невена Ђуретић
20. Ема Варга	52. Ана Ефендић
21. Неда Васић	53. Ева Живковић
22. Јелена Васовић	54. Јована Живковић
23. Јован Вељковић	55. Стеван Живковић
24. Алекса Вилић	56. Зара Жугић
25. Симона Владимирова	57. Невенка Зеленика
26. Лана Вукмировић	58. Милан Ивановић
27. Теодора Вуковић	59. Павле Јакшић
28. Тијана Вулић	60. Анђела Јанковић
29. Ирена Вучковић	61. Александар Јелић
30. Ружица Вучковић	62. Андреа Јеремић
31. Емилија Гавриловић	63. Ирина Јефтић
32. Страхина Гавриловић	64. Тара Јованић
-

ОГЛЕДАЛО

---

65. Ивана Јовановић	109. Лазар Прендовић
66. Марко Калаба	110. Матиа Пренкчевић
67. Саша Калинић	111. Иван Радовановић
68. Минеа Капићић	112. Нина Радовановић
69. Анастасија Катић	113. Валентина Радоњић
70. Сабина Клободановић	114. Настасија Радоњић
71. Давид Клопић	115. Тара Ракочевић
72. Балша Кнежевић	116. Дарја Ратковић
73. Данило Кнежевић	117. Теодора Ристовски
74. Алекса Козић	118. Наташа Савић
75. Богдан Кошутић	119. Ранка Симовић
76. Љиљана Кресић	120. Ксенија Смолковић
77. Дајана Лонцо	121. Јелена Спасић
78. Марија Лукић	122. Ања Спасовски
79. Нађа Лукић	123. Пола Спасојевић
80. Лара Лучин	124. Петар Срдић
81. Ђорђе Љубичић	125. Магдалена Станковић
82. Ива Максимовић	126. Тијана Старчевић
83. Марио Мандић	127. Андрија Стругар
84. Теа Мандић	128. Милица Сушић
85. Лука Манојловић	129. Михаило Танић
86. Ана Марија Стојчић	130. Тетина Таран
87. Милош Марјановић	131. Раденко Тодорић
88. Исидора Марјановић,	132. Марија Томић
89. Елена Маркићевић	133. Миона Томић
90. Јелена Мартиновић	134. Маринела Туркоње
91. Матеја Мартиновић	135. Милица Туторић
92. Мартина Меденица	136. Ајла Ђехајић
93. Асја Мешић	137. Андреа Ђирић
94. Александар Мијајловић	138. Еди Ђурак
95. Неда Мијовић	139. Миљана Цакић
96. Петар Милисављевић	140. Марија Цвијановић
97. Дарја Миљанић	141. Лидија Црвенковић
98. Јана Михаљевић	142. Мине Чеперковић
99. Нејра Мујић	143. Дијана Чуде
100. Елма Муратовић	144. Матеја Шуша
101. Наташа Невић	145. Maeva Nyobo
102. Невена Николић	
103. Сергеј Павловић	
104. Марија Пауновић	
105. Ивана Перишић	
106. Љубица Перишић	
107. Дарија Полић	
108. Јелена Поповић	
-

ПРОФЕСОРИ - МЕНТОРИ

---

1. Лидија Аничих	40. Снежана Корнарос
2. Емина Балан Милић	41. Милка Краљевић
3. Радивоје Благојевић	42. Горан Крапић
4. Радоје Бојић	43. Александра Крминац
5. Марија Боришић	44. Мирјана Лаиновић
6. мр Бранка Љубојевић	45. мр Љиљана Ђурђевић
7. Невенка Бурковић	Стојковић
8. Дубравка Вебер	46. Љиљана Малетин Војводић
9. Јелена Вељанчић	47. Дамир Малешев
10. Биљана Вељовић	48. Наташа Марковић Атар
11. Валентина Видаковић	49. Жељко Миладиновић
12. Валентина Вукмировић	50. Дијана Миленковић
Стефановић	51. Светлана Миловановић
13. Борјана Гаврилов Болић	52. Мирела Милошевић
14. Јелена Гајановић	53. Биљана Мичић
15. Снежана Гајевић	54. Владимир Мичић
16. Марија Глицић	55. Шевала Мујезиновић
17. Гордана Гојић	56. Бојана Нишевић
18. Мира Давидовић	57. Јелена Нововић
19. Андријана Делетић	58. Душанка Павловић
Милачић	59. Јелица Пајић
20. Јелена Драгичевић	60. Аднан Пејчиновић
21. мр Драгослав Ђуровић	61. Мирјана Перовић
22. Анкица Ђуришић	62. Драгана Петровић
23. Станка ел Рабади	63. Анђела Плакаловић
24. Бојана Ербез	64. Весна Рајновић
25. Невена Жикић	65. мр Славица Малић
26. Виолета Зечевић	66. Ирена Смоле
27. Ивана Ивановић	67. Марко Спаић
28. Лидија Ивановић	68. Марија Стајић
29. Станислава Игњатовић	69. др Маја Стокин
30. Станиша Игњатовић	70. Драгана Стјепановић
31. Дуња Илић	71. Маја Танасић
32. Душица Јаковљевић	72. Јелена Тешић Шуман
33. Ивана Јаковљевић	73. Татјана Тодоровић
34. Маријана Јакшић	74. Сања Томић
35. др Јелена Ратков Квочка	75. Кристина Тришић
36. Ана Јовановић	76. Лариса Ћустендил
37. Давид Карасман	77. Катарина Урошевић
38. Данијела Ковачевић Микић	78. Љиљана Чолан
39. Зорица Кокаи	79. Љиљана Шобић
-

ШКОЛЕ

4. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

---

1. Гимназија Врњачка Бања
  2. Шабачка гимназија Шабац
  3. Гимназија Лесковац
  4. Уметничка школа Ниш
  5. Техничка школа Смедерево
  6. Прехрамбено угоститељска школа Чачак
  7. Пољопривредна школа са домом ученика „Рајко Боснић”
Неготин
  8. Карловчка гимназија Сремски Карловци
  9. Гимназија „Светозар Марковић” Суботица
  10. Гимназија „Исидора Секулић” Нови Сад
  11. Хемијско медицинска школа Вршац
  12. Гимназија Бања Лука
  13. Грађевинска школа Бања Лука
  14. Економска школа Бања Лука
  15. Технолошка школа Бања Лука
  16. Гимназија „Свети Сава” Приједор
  17. Гимназија Градишка
  18. Гимназија Прњавор
  19. Медицинска школа Добој
  20. Стручна и техничка школа Дервента
  21. Средњошколски центар Пале
  22. Средњошколски центар „Василије Острошки” Соколац
  23. Средњошколски центар „Источна Илица” Источно Сарајево
  24. Гимназија „Васо Пелагић” Брчко
  25. Гимназија „Филип Вишњић” Бијељина
  26. Опћа гимназија „Свети Фрањо” Тузла
  27. Средња економско трговинска школа Тузла
  28. Мјешовита средња школа Грачаница
  29. Мјешовита средња школа Бановићи
  30. Гимназија „Андреје Мохоровчића” Ријека
  31. Гимназија Вуковар
-

ОГЛЕДАЛО

---

32. Прва гимназија Марибор
33. Гимназија „Слободан Шкеровић” Подгорица
34. Средња економско школа „Мирко Вешовић” Подгорица
35. Средња ликовна школа „Петар Лубарда” Цетиње
36. Средња мјешовита школа „Данило Киш” Будва
37. Гимназија Котор
38. Архитектонска техничка школа, Београд
39. Школа за дизајн Београд
40. Економска школа „Нада Димић” Земун
41. Правно биротехничка школа „Димитрије Давидовић” Земун
42. Техничка школа „Змај” Земун
43. Техничка школа Обреновац
44. Зуботехничка школа Београд
45. Школа за негу лепоте Београд
46. Школа за бродарство, бродоградњу и хидроградњу Београд
47. Машинска школа „Радое Дакић” Београд
48. Електротехничка школа „Стари Град” Београд
49. Електротехничка школа „Раде Кончар” Београд
50. IV београдска гимназија Београд
51. IX гимназија „Михаило Петровић Алас” Београд
52. X гимназија „Михајло Пупин” Београд
53. XII београдска гимназија Београд
54. XIII београдска гимназија Београд
55. Гимназија „Руђер Бошковић” Београд
56. Земунска гимназија Београд
57. Математичка гимназија Београд

ЖИРИ
4. БЕОГРАДСКОГ
ОГЛЕДАЊА

ПОЕЗИЈА

Дејан Матић
песник, Београд

Весна Цалић Weiss
професорка српског језика и књижевности, Суботица

Аднан Пејчиновић
професор босанског језика и књижевности,
Грачаница

КРАТКА ПРИЧА

Наташа Станојевић
професорка енглеског језика и директорица
Гимназије Цетиње

Душица Антанасковић
професорка српског језика и књижевности, Београд

Анђела Плакаловић
професорка српског језика и књижевности, Пале

ЕСЕЈ

Наташа Марковић Атар
библиотекар, професорка српског језика, Београд

Давид Карасман
професор филозофије, Ријека

Жарко Јањић
новинар и публициста, Љубиње

OGLEDALO

OGLEDALO

ČASOPIS BEOGRAD

RASPISUJE KONKURS

---

2. BEOSEF

**Beogradski Ogledov srednjoškolski filmski festival
Srbije i regiona**

Na konkursu mogu učestvovati i učenici zemalja regiona (iz Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije...).

Kratak film (video-klip) **u trajanju do 10 minuta** poslati najkasnije **do 31. oktobra 2019.** na mejl adresu **ogledalo.blagovest@gmail.com.**

Kvalitet videa treba biti Codec: H.264 Frame rate: 25fps ili 30 fps Rezolucija: Standard Definition (4:3 aspect ratio) 640 x 480 px Standard Definition (16:9 aspect ratio) 640 x 360 px; 720p HD Video (16:9 aspect ratio) 1280 x 720 px; 1080p HD Video (16:9 aspect ratio) 1920 x 1080 px; Bitrate: SD: 2,000 – 5,000 kbit/s 720p: 5,000 – 10,000 kbit/s 1080p: 10,000 – 20,000 kbit/s; Audio: ACC-LC codec; data rate: 320 kbs sample rate: 48 kHz.

Mejl mora sadržati naziv rada, ime i prezime autora i razred, ime profesora/mentora, adresu škole i kontakt telefon.

Stručni žiri izabraće najbolje filmove i dodeliće po tri prve nagrade. Časopis **OGLEDALO** će organizovati projekciju najuspešnijih filmova **15. novembra 2019. godine.**

U Beogradu,
12. maj 2019 g.

ogledalo.edu.rs

ΟΓΛΕΔΑΛΟ
